

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด Developing a Model for Political Participation of Women in Roi-Ed Province

เอกภาพ พลซื่อ¹ สมเจตน์ ภูศรี² และ รังสรรค์ สิงห์เลิศ³
Ekkaphap Polsue¹, Somjet Poosri² and Rungsun Singhalert³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด วิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง 30 คน ระยะที่ 3 การทดลองใช้ รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีกับสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 70 คน เป็นเวลา 12 เดือน แล้ว เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด มี 5 ตัวแปร คือ ความรู้ความเข้าใจการเมือง การติดตามข่าวสารการเมือง การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมือง การเข้าร่วมประชาคมโครงการ และการเข้าร่วมกิจกรรมการเมือง ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด เรียงตาม ลำดับมี 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ การติดตามข่าวสาร และการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วย กิจกรรมการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง 7 กิจกรรม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจการเมือง การติดตามข่าวสารการเมือง และการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมือง

2.1) สร้างรูปแบบด้านความรู้ความเข้าใจการเมือง 3 กิจกรรม จัดอบรม 4 วัน

2.2) สร้างรูปแบบด้านการติดตามข่าวสารการเมือง 2 กิจกรรม จัดอบรม 3 วัน

2.3) สร้างรูปแบบด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมือง มี 2 กิจกรรม จัดอบรม 3 วัน

3. ผลการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการทดลองทั้ง 3 ด้าน มีผลการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิทยาศาสตร์การพัฒนากุมิภาค คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop and test a model for political participation of women in Roi-Et Province. The research was implemented into three stages: stage 1, to study the factors affecting the development of the political participation of women, sample of 400 people; stage 2, to development a form of political participation of women by 30 experts and scholars involved in the development of political participation of the women; and stage 3, trial evaluation of patterns of development and political participation of the women, to experiment with the 70 voters in Pontong District, Roi-Et Province, register, trial basis for 12 months.

The results of the research found that

1. There were 5 factors affecting the development of the political participation of women in Roi-Et Province ; namely, knowledge and understanding in politics, political news monitoring, being a member of political groups, participating in the project community and attending in the political activities. The top three influence numbering from the highest to the lowest were understanding, news monitoring, and being a member of a political group.

2. Political participation patterns of the people were classified into 7 activities, in 3 dimensions; namely, knowledge and understanding, news monitoring and being a part of political groups;

- 2.1) creating a model of creating knowledge and understanding in 3 activities of a 4-day training,

- 2.2) creating a model of news monitoring in 2 activities of a 3-day training planning, and 2.3) making a model of being a member of a political group in 2 activities of a 3-day training.

3. The evaluation results of the political participation development of the women in Roi-Et Province showed that the results of the three trials were higher with a statistical significance level of .05.

Keywords : The development of the political participation of women

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นรัฐธรรมนูญของทุกประเทศจึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ก็ได้บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรงไว้หลายประเด็น เช่น

มาตรา 30 (ความเสมอภาค) ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา ฯ จะกระทำมิได้ สาเหตุที่มีการบัญญัติให้มีการ

ปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเป็นประเด็นที่ทั่วโลกและองค์การสหประชาชาติให้ความสำคัญ การเปิดโอกาสเพื่อให้สตรีได้มีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น จึงได้รับการสนับสนุนอย่างมาก เพราะการตัดสินใจในการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มีผลกระทบต่อคนในสังคมส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าปัจจุบันบทบาทของสตรีจะยังอยู่ในระดับต่ำ แต่ก็มีความก้าวหน้ามาที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อสตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองหรือการบริหารแล้ว สามารถก่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมได้อย่างกว้างขวางรอบด้าน ซึ่งนับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ.2475 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรก โดยบัญญัติให้สิทธิแก่ทั้งบุรุษและสตรีอย่างเท่าเทียมกันในการออกเสียงเลือกตั้ง หลังจากนั้นก็มีการบรรจุหลักความเสมอภาคของสตรีไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 ว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหลายฉบับเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมของบุคคล แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างเพศยังมีความเหลื่อมล้ำกันเป็นอย่างมาก โดยสถิติในปี พ.ศ. 2552 มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในระบบแบ่งเขต 54 คน (12.0 %) เป็นชาย 346 คน (88.0 %) ระบบสัดส่วนเป็นสตรี 7 คน (8.8 %) เป็นชาย 73 คน (91.2 %) เป็นสมาชิกวุฒิสภาสตรี 24 คน (16.0 %) เป็นสมาชิกวุฒิสภาชาย 126 คน (84.0 %) ส่วนสตรีในการเมืองระดับท้องถิ่นปี 2552 พบว่ามีสตรีได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 7 คน (9.33 %) เป็นชาย 68 คน (90.66 %) เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสตรี 238 คน (11.48 %) เป็นชาย 1,989 คน (88.52 %) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นสตรีมีเพียง 291 คน (11.35 %) ในขณะที่เป็นชาย 5,769 คน (88.65 %) (สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2554 : 45) ซึ่งถึงแม้หญิงไทยจะมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเมืองและการพัฒนาประเทศ แต่ยังมีอุปสรรคที่ไม้อื้อให้มีส่วนร่วมในการ

พัฒนาประเทศได้เต็มตามศักยภาพ เพราะการไม่ได้รับการศึกษา การขาดแรงกระตุ้น สนับสนุนจากบุรุษ และสตรีด้วยกันเอง ขาดการฝึกอบรมในการพัฒนาความรู้ ทักษะและทักษะต่างๆที่เติมขยาย แม้กฎหมายจะระบุว่าสตรีมีสิทธิเท่าเทียมกับบุรุษ แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีความเหลื่อมล้ำอยู่

ประเทศไทยได้มีการกำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยเฉพาะในแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 โดยการเสริมสร้างศักยภาพสตรีให้มีความพร้อม มีความรู้ความเข้าใจอุดมการณ์ ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีของไทยก็ยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี และรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่วิจัยเป็นจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ที่มีประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่สำคัญ นับตั้งแต่มีประชาชนการเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยและการต่อสู้ทางการเมืองกับรัฐบาลเผด็จการ นอกจากนั้นจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่เกิดปรากฏการณ์การใช้เงินซื้อเสียงอย่างขนานใหญ่เป็นครั้งแรกแล้วระบอบไปทั่วประเทศจนมีการเรียกขานว่า ร้อยเอ็ด และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดประสบความสำเร็จทางการเมืองในระดับชาติและระดับท้องถิ่นน้อยมาก

คำถามการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามวิจัยดังนี้ 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดได้แก่อะไร 2)รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นอย่างไร 3) ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อทดลองและประเมินผลรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นสมมติฐาน ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านสถานะทางการเมืองและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วคาดว่าจะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดสูงกว่าก่อนทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

1) **พื้นที่เป้าหมาย** เป็นการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

2) **ขั้นตอนการวิจัย** แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด 20 อำเภอ ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องวิพากษ์ วิเคราะห์เสนอแนะ ระยะที่ 3 การทดลองใช้และการประเมินผล ผู้วิจัยได้ทำการทดลองรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. **ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย** การศึกษาปัจจัยระยะที่ 1

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 1) ประชากร ได้แก่ สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในบัญชีเลือกตั้งปี 2554 จำนวน 487,385 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2554) 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ด 20 อำเภอ จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727) 3.1.2 ตัวแปรที่ใช้ ได้แก่ 1) ตัวแปรอิสระ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี รวม 2 ปัจจัย 15 ตัวแปร ได้แก่ 1.1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มี 4 ตัวแปรคือ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ 1.2) ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง มีตัวแปรคือ 1. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง 2. การติดตามข่าวสารทางการเมือง 3. ความเลื่อมใสในพรรคการเมือง 4. การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมือง 5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 6. การเข้าร่วมประชาคมโครงการ 1.3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง มี 5 ตัวแปรคือ 1. บทบาทของผู้นำชุมชน 2. อิทธิพลของหัวหน้าหรือผู้มีบุญคุณ 3. สิ่งของแลกเปลี่ยน 4. การสัญญาว่าจะให้ กับชุมชนหรือบุคคล และ 5. การติดตามข่าวสารทางการเมือง 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย การสร้างรูปแบบการวิจัยระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้อง 30 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3.3 กลุ่มทดลองและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 3 ประกอบด้วย 3.3.1 กลุ่มทดลอง ได้แก่ สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 70 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจากผู้นำสตรี 14 ตำบล ๆ ละ 5 คน 3.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแปรอิสระ 1.1) ปัจจัยด้านสภาพทางการเมือง ได้แก่ 1) ความ

รู้ความเข้าใจทางการเมือง 2) ความศรัทธาในตัวนักการเมือง 3) ความเลื่อมใสในพรรคการเมือง 4) การเป็นสมาชิกองค์กรการเมือง 5) การเข้าร่วมประชาคมโครงการ 6) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 1.2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ 1) อิทธิพลของผู้นำชุมชน 2) อิทธิพลของหัวหน้าแผน 3) อิทธิพลของสิ่งของแลกเปลี่ยน 4) อิทธิพลของการสัญญาว่าจะให้ 5) การติดตามข่าวสารทางการเมือง 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด มี 5 ตัวแปร ที่มีผลคือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง การเข้าร่วมประชาคมโครงการ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธี Stepwise Statistics ที่มีผล กระทบต่อการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทราบผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด เรียงตามลำดับ มี 3 ตัวแปรที่มีผล คือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามการทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธี Stepwise Method โดยทราบผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด เรียงตามลำดับข้างต้น

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดที่เหมาะสม 2.1 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีกิจกรรมการอบรม 4 กิจกรรม คือ 1) ความเป็นมาของระบอบประชาธิปไตย 2) รูปแบบและหลักการของระบอบประชาธิปไตย 3) การพัฒนา

ประชาธิปไตย 4) อุดมการณ์ทางการเมือง 5) ผู้นำสตรีกับการพัฒนาการเมือง 2.2 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีกิจกรรมการอบรม 3 กิจกรรม คือ 1) การสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ได้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความรู้ที่สำคัญสำหรับการเมืองภาคพลเมือง ได้แก่ เนื้อหาความรู้และแนวคิดเรื่องระบบการปกครอง สถาบันทางการเมือง การเมืองภาคพลเมือง และรัฐธรรมนูญ 2) การสร้างทักษะในการเป็นพลเมือง คือมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับพลเมือง มีการพัฒนาทักษะทางสติปัญญา และทักษะการมีส่วนร่วม ที่ทำให้พลเมืองสามารถคิดและแสดงสิทธิของตนได้ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ 3) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตยที่ได้จากการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ ผู้เรียนต้องเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติ มีพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตประชาธิปไตย 4) สร้างแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมือง มีกิจกรรมการอบรม 3 กิจกรรมคือ 1) การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและองค์กรทางการเมือง 2) กระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรทางการเมืองและบทบาทสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) ทิศทางการพัฒนาเครือข่ายสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด 2.3 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 70 คน โดยเปรียบเทียบ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมือง ก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลจากการวิเคราะห์การดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน พบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างทั้ง 70 คน มีความรู้ความเข้าใจ

และการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ด้านการติดตามข่าวสารการเมือง และด้านการเป็นสมาชิกองค์กรการเมือง

อภิปรายผล

1. การอภิปรายผลจากการวิเคราะห์การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด มี 2 ปัจจัยคือด้านสภาพการเลือกตั้งและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง โดยมี 5 ตัวแปรที่ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) มีค่าสหสัมพันธ์แคนโนนิคัล (Canonical Correlation Analysis) เท่ากับ 0.995 ที่แสดงว่าตัวแปรทั้ง 5 มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดสูงถึงร้อยละ 99 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่สามารถควบคุมได้ 3 ตัวแปร โดยสรุปผลการอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่ามีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมากที่สุด เท่ากับ 0.11 และเมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย พบว่าผลการดำเนินงานการทดลองก่อนและหลังมีผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ เลสเตอร์ ดับบลิว มิลเบรธ (Milbrath, 1968 : 153) บุคคลมีความเลื่อมใสในพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง และยังมีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองเพิ่มมากด้วย

1.2 การติดตามข่าวสารทางการเมือง ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่ามีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดเท่ากับ 0.10 และเมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย พบว่าผลการดำเนินงานการทดลองก่อนและหลังมีผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ กมล สมวิเชียร (2516 : 91) กล่าวไว้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชน มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่างๆ ทางการเมือง นำไปสู่การปรับวิถีชีวิตและค่านิยมถือเป็นตัวจักรที่สำคัญในการให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม ข้อเท็จจริง ทศนคติ แบบแผนในการดำเนินชีวิตแก่สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด และจากแนวคิดของ เจมส์ เดวิด บาเบอร์ (Barber, 1972 : 27) กล่าวว่าค่านิยมของคนในสังคม มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน ซึ่งอาจมีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชนที่จะกระตุ้นสตรีให้เกิดความรู้สึกร่วมด้วย นอกจากนี้ สิทธิพันธ์ พุทธหนู (2541 : 373-374) ที่ว่า การสื่อสารช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคล การสื่อสารทางการเมืองก็เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองเช่นกัน

1.3 การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมือง เพราะความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมือง ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่ามีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดเท่ากับ 0.10 และเมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบ วัดซ้ำ และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย พบว่าผลการดำเนินการทดลองก่อนและหลังดำเนินการทดลองมีผลการดำเนินงาน ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ โรเบิร์ต ดาห์ล (Dahl, 1961 : 120) ที่เชื่อว่าในประสิทธิภาพทางการเมือง และการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งสองมีอิทธิพลต่อกันและกัน ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมใน

ทางการเมือง และจากแนวคิดของแองจัส แคมเบลล์ คอนเวอร์ มิลเลอร์และสโตค (Angus Campbell, Converse, Miller and Stokes, 1964 : 119) ที่กล่าวว่าบุคคลเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ เชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตน

2. การอภิปรายผลการทดลองเปรียบเทียบ ในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ไปทดลองกับสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดในพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการทดลองใน 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การติดตามข่าวสารทางการเมือง และการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมือง การทดลอง เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทางสถิติ โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) จากค่า Within Subjects โดยวิธีของ Pillai's Trace Wilks' Lambda Hotelling's Trace และของ Roy' Largest Root พบว่าผลการทดสอบตรงกันทั้ง 4 คน โดยมี ค่า Sig น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ผู้วิจัยตั้งไว้ที่ .05 แสดงว่าการประเมินผลหลังจากการทดลองมีความแตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ ผลการดำเนินงานดีขึ้นทั้ง 3 ด้าน และอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง พบว่า การ เปรียบเทียบอัตราส่วนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดีขึ้น และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับเลสเตอร์ ดับบลิว มิลเบรธ (Milbrath, 1968 : 153) บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีอุดมการณ์ทางการเมือง มีความเลื่อมใสในพรรคใดเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น และจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่าหลังการทดลองกับสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดพื้นที่อำเภอโพนทอง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง และมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น

2.2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการติดตามข่าวสารการเมือง พบว่าข้อมูลพื้นฐานของสตรีในอำเภอโพนทอง เปรียบเทียบอัตราส่วนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดีขึ้น และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลการดำเนินงานดีขึ้น สอดคล้องกับ กมล สมวิเชียร (2516 : 91) กล่าวว่า iva อิทธิพลของสื่อมวลชน มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมือง นำไปสู่การปรับวิถีชีวิตและค่านิยม ถือเป็นตัวจักรสำคัญในการให้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ค่านิยม ข้อเท็จจริง ทศนคติ แบบแผนในการดำเนินชีวิตแก่สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด และจากแนวคิดของ เจมส์ เดวิด บาเบอร์ (Barber, 1972 : 27) กล่าวว่า ค่านิยมของคนในสังคม มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย ซึ่งอาจมีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชนที่จะกระตุ้นสตรีให้เกิดความรู้สึกร่วมด้วย นอกจากนี้ สิทธิพันธ์ พุทธหนู (2541 : 373-374) ที่กล่าวว่า การสื่อสารช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคล การสื่อสารทางการเมืองก็เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองเช่นกัน

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่าหลังการทดลอง สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความสนใจ

ข่าวสารทางการเมืองไม่ว่าด้านสื่อสารทางโทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เพิ่มมากขึ้น และมีการพิจารณาเลือกสื่อมากขึ้นว่ามีเหตุผลการรายงานตรงตามข้อเท็จจริงมากน้อยแค่ไหน

2.3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมืองเพราะความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองพบว่าอัตราส่วนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดีขึ้น และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลการดำเนินงานดีขึ้น สอดคล้องกับโรเบิร์ต ดาห์ล (Dahl, 1961 : 120) ที่เชื่อว่าในประสิทธิภาพทางการเมือง และการเข้ามีส่วนร่วมการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมืองทั้งสองมีอิทธิพลต่อกันและกัน ทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง และเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด” สามารถนำไปประยุกต์ไปใช้ได้ทุกพื้นที่ แต่ควรมีการจัดฝึกอบรม ศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นๆ เพื่อพัฒนาทักษะและเจตคติ มากขึ้น

1.2 หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการพัฒนาทั้ง 3 ด้านไปจัดอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาครัฐควรจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพียงอำเภอเดียว จึงควรให้มีการศึกษาวิจัยในประเด็นอื่นและในเขตพื้นที่อื่นๆด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กมล สมวิเชียร. (2516). **ประวัติประชาธิปไตยกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2544). **ผู้หญิงไทยกับการเมืองหลังการมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540**. นนทบุรี : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปีพุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47ก, หน้า 1.
- สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา. (2554). **ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.
- สุทธิพันธ์ พุนธุน. (2541). **แนวคิดทางรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2554). **สถิติข้อมูลประชากรประจำปี 2554**. กรุงเทพฯ : กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย.
- อวยชัย วัฒนา. (2554). **กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำองค์กรชาวบ้านเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- Angus Campbell, P. E. Converse, W. E. Miller and D.E. Stokes. (1964). **The American Voter**. New York : John Willey and Sons.
- Dahl, R. A. (1961). **Who Govern ? Democracy and Power in an America City**. London : Yale University Press.
- James, D. B. (1972). **Citizen Politics**. Chicago : Markam.,

- Milbrath, L. W. (1968). **Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics.** Chicago : Rand McNally.
- Taro, Y. (1973). **Statistics and Introductory Analysis.** 3 rd ed. New York : Harper & Row.

